

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збирала воедино досвід митців-просвітянців, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

Дослідивши тарелі Ади Рибачук та Володимира Мельніченка, можна зробити висновок, що козак Мамай та арлекіни — найулюбленіші й часто зображувані мистцями герої. Також зустрічаються фольклорні та казкові українські мотиви, інтерпретовані авторами в їхньому стилі, а ще фантастичні герої, суголосні творам М. Примаченко; рідше пейзажі чи архітектура.

Увагу привертає таріль «Саву Голованівського вітають в травні 1985 друзі», посередині якої на бірюзовому тлі помаранчевим зображено образ Берегині, що є одним із центральних у композиційній структурі «Стіни Пам'яті». Навколо Берегині закомпоновано рядки: «Не кров'ю братерською рідна людина людині, — нас віра братає, хоч, може, й одвіку чужі; не в пісні безсмертя поета — а в довгій стежині, яку за життя протоптав од душі до душі. Сава Голованівський».

Отже, зупинившись на мінімумі їхнього спільного доробку, можемо твердити, що творчість Ади Рибачук та Володимира Мельніченка є унікальною і самодостатньою, драматичною і водночас поетичною, а також потребує подальшого наукового зосередження, особливо в галузі декоративно-прикладного мистецтва.

Письміченко Олександр Іванович

*старший викладач кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
pismechenko.aleksandr@gmail.com*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДО ПРОЯВУ ОБРАЗНОГО УЯВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У СТВОРЕННІ ІНТЕР'ЄРНОГО ПАННО

Ключові слова: інтер'єр, образ, образне уявлення, пласт, кольори, освітлення, культура.

В українському суспільстві історично об'ємно-скульптурні вироби мають значну роль, а дизайнерські твори є частиною оформлення інтер'єрів приміщень громадського призначення, таких як фойє готелів, інтер'єри вокзалів, метро, спортивних споруд тощо. Актуальний характер нашого дослідження визначається увагою до ство-

рення панно інтер'єру на засадах сучасних тенденцій навчання, що обумовлюють виявлення та проявлення образного уявлення студентів в процесі створення інтер'єрного панно. На сьогодні заявляє про себе «нео-постпостмодерн», тому важливою є різноманітна інформація, присвячена умовам формування та розвитку образного уявлення. Існує потреба у фахівцях нової форми, здатних до образно-творчого мислення, шукаючих нові шляхи у синтезі творчого процесу для отримання максимальних результатів в їх цілісності.

Із історії поняття слідує, що панно (від латинського *pannus* — «кусок тканини») є частиною поверхні стелі (плафон), стіни чи дверей, яка заповнена живописною чи рельєфною композицією декоративного характеру. Панно бувають живописні, мозаїчні, керамічні, можуть бути виконані з тканини, з паперу, це може бути рельєф з бетону, каменю, жести, дерева, з металу, тобто техніки виконання дуже різноманітні, як і тематика панно. В інтер'єрі використовуються декоративні керамічні тарілки та пласти, які можуть бути і самостійними декоративними елементами, і поєднуватися з іншими виробами — медальйонами, вазами, глечиками тощо, що добираються з урахуванням кольору стін, тканин, меблів та інших елементів інтер'єру.

В основі мистецтва інтер'єрного панно (в різних пластично-скульптурних варіаціях) лежить сумарний художній досвід, що є кроком до осмислення сучасної стильової культури інтер'єру. Виявляється, що існує безліч варіантів синтезу декоративно-прикладної пластики (наприклад, кераміки з архітектурою), а естетичне звучання творів у монументально-декоративному мистецтві свідчать про розширення художніх та функціональних можливостей панно, і особливо це характерно для панно із кераміки. В сучасних інтер'єрах керамічні панно виступають в ролі не тільки прикраси і задля створення необхідного настрою, але, перш за все, для художньо-естетичної організації самого інтер'єрного простору, для привнесення елемента унікальності, вишуканості в інтер'єрі.

Основа нових підходів до керамічного панно ґрунтується на здатності художників-керамістів сприймати і відображати ідею в художніх образах на засадах пластичного, конструктивного і колірного взаємозв'язку, в умінні по-новому бачити, відчувати, творити. Характерно, що дизайнери щільно співпрацюють з керамістами для створення під конкретний інтер'єр скульптури, арт-об'єкта, панно, інших елементів декору, в тому числі і функціональних. Співтворчість покликана конкретизувати для реалізації ідеї, для підсилення

емоційного впливу простору, а в результаті концептуального синтезу відбувається взаємне збагачення декоративного мистецтва і дизайну в цілому.

Виходячи із мети нашого дослідження, розгляд образу та образного уявлення здійснено у межах феноменологічного та семіотичного підходу — як образно-структурного та образно-функціонального підходів для визначення змісту образного уявлення. Для пластики малих форм, зокрема інтер'єрного панно, характерно знаково-символічне зображення як умовний образ, що демонструє творчу ідею — задум, але символ її постає тут у вигляді тільки певного вивіреного знака.

Під просторовим мисленням розуміють:

— розумовий процес, який представляє за своїм змістом узагальнене і опосередковане віддзеркалення просторових властивостей і відносин об'єкта, включеного в цей розумовий процес;

— багаторазові розумові дії з образами, що вимагають їх динамічності, інтуїтивне визначення, які саме дії доцільно виконувати для отримання потрібного результату;

— процес розпізнавання реально представлених об'єктів або їх зображень і уявне створення на цій основі таких же об'єктів, але інакше розташованих, або конструювання нових, що включає в себе також відтворення просторових об'єктів за деякими їх елементами;

— різновид образного мислення, основу якого складають геометричні образи і основна функція якого оперування образами в математичному (абстрактному, умовно-схематичному) просторі.

Просторове образне мислення сприяє можливості проектування, уяви і представлення різних об'єктів і явищ на засадах образного уявлення.

Сучасні інтер'єри збагачуються панно, які перетворюються на витвори декоративного мистецтва, виконуючи не тільки утилітарні, але і художньо-естетичні функції. В контексті дослідження виявлено, що образне уявлення в контексті формування якостей сучасного мистецького професіоналізму виходить зі створеної моделі для відтворення процесу образного мислення студентів, а цей процес структурується із таких ракурсів: форми образності свідомості впливають на процеси осмислення і на всіх етапах образне мислення оперує формами: фреймом, «сценою», в рамках якої задаються базові умови для виникнення образів і понять; уявленням як стійким зв'язком образів і понять; метафорою, що формує цілісний образ предмета за допомогою перенесення властивостей іншого предмета. Ство-

рення умов та використання навчального методу демонструє, що метод навчання ефективний при одночасному вдосконаленні практичних умінь «розв'язувати» образно-просторові стереометричні завдання в створенні пластики малих форм, що вимагають уявного відтворення, створення і трансформації просторових образів, в тому числі — «вирішувати» завдання на «уявні» творчо-перевтілені образні побудови, знаходити різні способи вирішення завдань.

Рудой Вадим Володимирович

*асистент кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
vornikovvictor6@gmail.com*

**НАРОДНА КЕРАМІЧНА ІГРАШКА ТА ЇЇ РОЛЬ
В ХУДОЖНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ**

Ключові слова: народна іграшка, керамічна іграшка, технологія навчання, творча особистість.

Незважаючи на той факт, що світ декоративно-прикладного мистецтва постійно змінюється і трансформується, одним із головних завдань мистецької вищої освіти є відновлення потенціалу національного духовного багатства, сформованого протягом багатьох тисячоліть, із якнайбільшим залученням до цього процесу студентів. Народне мистецтво є тим загальнонародним надбанням, значення його виходить далеко за межі суто мистецтвознавчих компетенцій та оцінок, і воно невіддільне від формування нової творчої особистості. Тому важливе місце в системі засобів формування творчих здібностей студентів посідає саме народна іграшка, яка унікальним чином інтегрує в собі побутові, мистецькі й педагогічні традиції, а тому і привертає увагу в аспекті навчання.

В дослідженнях проявляється основна думка, що майбутні художники-педагоги повинні з наснагою використовувати духовні та моральні надбання свого народу, тим самим утверджуючи незалежність, міцність та добробут своєї держави. Народне мистецтво, а саме народна іграшка є унікальним в сенсі виявлення як академічно-